

Тематична сесія «Реформа сектору безпеки і оборони»

Опис панельної дискусії

Із 2014 року було досягнуто значного прогресу в реформуванні сектору безпеки і оборони. У червні 2020 року Україна отримала статус члена Програми розширених можливостей НАТО (NATO's Enhanced Opportunities Program – EOP) і чітко дотримується рішень Бухарестського саміту НАТО 2008 року про майбутнє членство України в Альянсі. Україна рішуче налаштована домогтися прогресу у ключових реформах, серед яких:

- демократичний цивільний контроль над сектором безпеки і оборони,
- реформа СБУ,
- трансформація системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління,
- професійна військова освіта й управління людськими ресурсами,
- оборонні закупівлі,
- управління ресурсами,
- забезпечення гендерної рівності та соціального захисту військовослужбовців і їх сімей.

Одним із показових прикладів досягнутого прогресу є постійне реформування системи професійної військової освіти, яка є основою майбутньої ефективної військової служби. Результати національного і міжнародного аудиту свідчать про те, що Україна має план реформування освітньої системи. Однак, враховуючи значний обсяг цього плану, подальша міжнародна допомога буде все ще необхідна. Ці реформи надзвичайно важливі для зміцнення українського потенціалу у сфері безпеки та оборони і для виконання критеріїв, необхідних для наближення України до членства в НАТО.

Реформи в секторі безпеки та оборони

Україна продовжує йти до своєї амбітної мети – наближення вітчизняного сектора безпеки і оборони відповідно до стандартів і практик НАТО. Сім років триваючої збройної агресії Російської Федерації змусили нашу державу не тільки оборонятися, а й кардинально реформувати свій силовий блок. Основною стратегічною метою є забезпечення готовності сектору безпеки і оборони, економіки і суспільства до відбиття збройної агресії проти України. Була вдосконалена система командування та управління збройними силами; сформовані Об'єднаний оперативний штаб ЗС України, а також Сили спеціальних операцій Збройних Сил України; суттєво вдосконалені навчання і підготовка українських військовослужбовців. Державний бюджет на 2021 рік передбачає витрати на національну безпеку й оборону на рівні не менше 5,93% ВВП. Ці кошти призначені для подальшого розвитку сектору безпеки і оборони відповідно до стандартів і принципів НАТО, виробництва і закупівлі нових систем озброєння і військової техніки, створення нових технологій, зміцнення потенціалу протиповітряної оборони і розвідки, усунення різниці у

заробітній платі військовослужбовців. Подальші кроки в рамках реформ включали прийняття Законів «Про оборонні закупівлі», «Про розвідку», а також Стратегії національної безпеки і Стратегії воєнної безпеки України. У січні 2021 року в першому читанні було прийнято проект Закону «Про Службу безпеки України», який дав початок ключовій реформі Служби безпеки. Наразі розробляються інші важливі законопроекти, що впливають на прозорість оборонних закупівель, серед них: «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності» та законопроект «Про безпеку класифікованої інформації».

Залишаються також проблеми у здійсненні реформ, які пов'язані зі стратегічним плануванням, недосконалою системою розподілу повноважень, неефективним управлінням персоналом та невідповідністю багатьох бізнес-процесів євроатлантичним принципам та практикам. У короткостроковій і середньостроковій перспективі основні завдання полягають в продовженні імплементації оборонної реформи, в галузі управління людськими ресурсами.

- *Які галузі в сфері безпеки і оборони є найбільш проблемними?*
- *Як забезпечити послідовне впровадження реформ у всьому секторі безпеки? Які уроки засвоєні? Як Україна може відповісти на ці виклики?*
- *Як Ви вимірюєте успішність реформ?*
- *Реалізація принципу демократичного цивільного контролю над сектором безпеки та оборони розглядається західними експертами як одне з найважливіших питань. Як ви оцінюєте прогрес України в цій галузі реформ?*
- *Як ви оцінюєте поточну реформу оборонно-промислового комплексу України?*
- *Існує велика кількість міжнародних радників, військових місій, поточних заходів НАТО і ЄС на підтримку програми реформ в секторі безпеки і оборони. Як Україна може найкращим чином використовувати цей потенціал для досягнення істотного прогресу?*

Стратегічна концепція НАТО та прогрес

Україна високо цінує той факт, що держави-члени НАТО зберігають прихильність рішенням Бухарестського саміту 2008 року про майбутнє членство України в Альянсі. З часів саміту НАТО в Бухаресті геополітична ситуація в регіоні різко змінилася - війна в Грузії в 2008 році, тривала збройна агресія Росії проти України з 2014 року, значне погіршення безпекової ситуації в Чорноморському регіоні. Різко змінився і хід внутрішньополітичного розвитку України. Революція гідності 2014 року показала необхідність радикальних змін в підходах України до формування принципів євроатлантичної інтеграції. Курс України на євроатлантичну інтеграцію як ключовий елемент державної був закріплений в Конституції України і є остаточним і незворотнім. Досягнення України на євроатлантичному напрямку створюють унікальну можливість для її подальшої підтримки і дають новий стимул для відносин із Альянсом. Сьогодні Україна реалізує Річні національні програми під егідою Комісії НАТО-Україна, які охоплюють стратегічно важливі для України галузі реформ, що в кінцевому підсумку приведуть Україну в НАТО.

Україна поглиблює свою співпрацю з НАТО через (1) більш активний політичний діалог; (2) підтримку реформ на законодавчому рівні; (3) міжвідомчу координацію; (4) відкриття нових можливостей, таких, як ЕОР; (5) імплементацію стандартів НАТО; (6) навчання і професійну підготовку; (7) координацію євроатлантичної інтеграції та інформаційний супровід; (8) забезпечення гендерної рівності та (9) розвиток національної системи стійкості.

- У червні 2020 року Україна отримала статус члена Програми розширених можливостей НАТО. Що було зроблено до цього часу щодо його практичної реалізації?
- Україна розробляє та впроваджує Річні національні програми з 2009 року. Як цей практичний інструмент допоміг країні наблизитись до критеріїв членства в НАТО?
- План дій щодо членства залишається наступною віхою для України на шляху до можливого членства в НАТО. Що ще можна зробити, крім існуючої взаємодії між Україною та НАТО?

Кібербезпека, протидія гібридним загрозам та дезінформації

Відповідно до Проекту Стратегії кібербезпеки України на 2021-2025 роки, кібербезпека є одним із пріоритетів національної безпеки України. Він буде реалізований шляхом посилення спроможності національної системи кібербезпеки протидіяти кіберзагрозам в сучасному середовищі безпеки. За останнє десятиліття Україна стала головною мішенню російських гібридних атак. У рамках Комплексного пакету допомоги для України, затвердженого на Варшавському саміті НАТО у 2016 році, НАТО та Україна домовились створити спеціальну платформу як практичний інструмент для висвітлення ключових уроків, отриманих в результаті гібридної війни проти України, та розробки рекомендацій щодо аналізу та протидії гібридним загрозам, а також забезпечити синергію зусиль у галузі досліджень та аналізу гібридної війни. Продовжується впровадження Платформи Україна-НАТО з протидії гібридній війні. Нещодавно Президент України наголосив, що сьогодні Україна стоїть на передовій, у тому числі на передовій боротьби з пропагандою. Проблема боротьби з інформаційною агресією та дезінформацією вимагає злагоджених зусиль усіх державних органів, Парламенту та громадянського суспільства, а також підтримки на міжнародному рівні. З цією метою в березні 2021 року рішенням Ради національної безпеки і оборони України було створено Центр протидії дезінформації.

- Які проблеми є основними у зміцненні інституційного та організаційного потенціалу для протидії кібер- та гібридним загрозам? Яка міжнародна допомога потрібна для розвитку значних можливостей для протидії?
- Між Україною та НАТО існує налагоджена співпраця. Чи може Україна додатково виграти від співпраці з ЄС у галузі кібербезпеки та протидії гібридним загрозам та дезінформації?

- *Кібератаки на об'єкти критичної інфраструктури стають більш болючими за останній час. Як Україна будує свою кібербезпеку?*
- *Як об'єкт гібридних атак Росії, Україна є унікальним прикладом. Які гібридні інструменти агресії проти України застосовує Росія?*
- *Які практичні кроки Україна зробила нещодавно для зміцнення свого потенціалу в області боротьби з дезінформацією?*